

1.1.1 Sosiaali- ja terveysvaliokunta

VASTUUALUE: SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO

VASTUUHENKILÖ: Sosiaali- ja terveysjohtaja

Toiminta-ajatus

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan tehtävänä on yhdessä muiden hallintokuntien kanssa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen ja väestöryhmien välisten terveyserojen kaventaminen.

Sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetään asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti, kunnan kokonaistaloudellisuutta ja peruspalveluja painottaen.

Palveluntarjonta on monipuolista sisältäen myös muita kuin perinteisiä sosiaali- ja terveyspalveluja. Käytämme moniammatillista asiantuntijuutta ja innovointia asiakkaalle räätälöityjen palveluiden järjestämisessä.

Hyödynnämme teknologian mahdollisuuksia oikea-aikaisten, joustavien ja asiakkaalle lisäarvoa tuottavien palveluiden järjestämisessä.

Panostamme tietoisesti hyvinvoinnin edistämiseen ja ennaltaehkäiseviin palveluihin suurempien ongelmien ja syrjäytymisen välttämiseksi. Toteutamme tämän vaikuttamalla yksilöihin, yhteisöihin ja yhteiskuntaan.

Kuntouttavalla asenteella tuemme asiakkaan toimintakykyä, aktiivisuutta ja kykyä ottaa vastuuta omasta hyvinvoinnistaan.

Sitovien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2020

Valtuustokauden tavoite	Sitova tavoite 2020	Mittari	
Asiakaskokemuksen mittaaminen on jatkuva. Asiakaskokemuksen mittaustulos julkaistaan kuukausittain.	Sosiaali- ja terveysosaston asiakaskokemusta mitataan Nikkilän sote-talon kolmessa pisteessä (pohja-, 1. ja 2. kerroksessa), Söderkullan neuvolassa ja suun terveyden huollossa ja Söderkullan terveysasemalla.	75 % vastanneista on tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä	
	Vastanneista tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä oli vuoden aikana 89 % asiakkaista. Tavoite toteutui.		
Määritämme palvelulupaukset keskeisille asiakaspalveluille.	Parannamme palveluiden 24/7 tavoitettavuutta. Lisäämme kasvisruoan tarjontaa.	Takaisinsoittojärjestelmään voi jättää yhteydenottopyynnön ympärivuorokauden ja viikonloppuisin. Kaikille koululaisille tarjotaan päivittäin kasvisruokavaihtoehto.	

	<p>Valmistelu käynnistyi takaisinsoittojärjestelmän osalta. Joissakin yksiköissä voi jo jättää yhteydenottopyynnön ympärivuorokauden ja viikonloppuisin, mutta kaikissa tähän ei ole voitu siirtyä koronaepidemiasta johtuen. Alkuperäinen tavoite toteutui osittain.</p> <p>Kasvisvaihtoehto saatiin tarjolle keväällä 2020. Tavoite toteutui.</p>		
Asiakas voi käyttää kunnan palveluita 24/7 digitaalisten välineiden avulla.	<p>Lisätään kuntalaisten mahdollisuuksia asioida digitaalisesti.</p>	<p>Otetaan käyttöön vähintään kahdessa uudessa palvelussa digitaalinen yhteydenottolomake tai ajanvaraus.</p>	
	<p>Koronanäytteenoton sähköinen ajanvaraus on käynnistynyt, lisäksi digitaalisesti voi varata ajan myös kouluterveydenhuoltoon ja ehkäisyneuvolaan. Tavoite toteutui.</p>		
Valmistaudutaan mahdollisiin valtakunnallisiin Sotemuutoksiin	<p>Seurataan hallituksen sote-uudistuksen etenemistä ja ollaan aktiivisesti vuorovaikutuksessa viranomaisten ja muiden kuntien kanssa</p>	<p>Sipoon sote-osastolta on osallistunut edustajia uudistusta valmisteleviin tilaisuuksiin</p>	
	<p>Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus- (2020–2022) sekä Rakennuudistuksen (2020-2021) –hankkeiden valmistelu yhteistyössä muiden itäisen Uudenmaan kuntien kanssa on käynnissä. Sipoosta valmisteluun osallistuu eri hankeryhmien jäsenenä noin 30 työntekijää ja esimiestä.</p> <p>Tavoite toteutui.</p>		
Työhyvinvointikysely tehdään vuosittain.	<p>Hyödynnetään Sosiaalisen pääoman kyselyä työhyvinvoinnin kehittämisessä.</p>	<p>Kyselyn vastaukset on käsitelty henkilöstön kanssa jokaisessa työyksikössä.</p>	
	<p>Vastaukset on käsitelty henkilöstön kanssa jokaisessa työyksikössä. Tavoite toteutui.</p>		
Sipoon kunnan verrannolliset toimintamenot asukasta kohden laskevat joka vuosi.	<p>Sote osallistuu Kuntaliiton Keskisuurten kuntien sosiaali- ja terveystoimen kustannukset vuonna 2020 –vertailuun.</p>	<p>Ikävakioidut kustannukset e/asukas pysyvät vertailukuntien edullisimmassa neljänneksessä.</p>	
	<p>Vuoden 2020 tulokset saadaan kevään aikana, mutta vuoden 2019 vertailussa sosiaali- ja terveydenhuollon ikävakioidut kustannukset 3 228 e/asukas olivat vertailukuntien pienimmät. Tavoite toteutui.</p>		
Yksiköiden yhteinen tavoite	<p>Selvitetään mahdollisuuksia kerätä ja kierrättää yksiköiden muovijäte.</p>	<p>Selvitetty ja mahdollisuuksien mukaan otettu käyttöön.</p>	

Tehostetaan jätteiden käsittelyä.	Sote-keskuksessa, Nikkilän Sydämessä, Lukkarin koulussa ja Sipoon lahden koulussa muovijätteen kierrätys on otettu käyttöön. Tavoite toteutui.	
-----------------------------------	--	--

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2020	TA muutos 2020	TA + Muutos 2020	Toteuma 2020	Tot-%	Poikkeama	Toteuma 2019	Muutos-% 19/20
Toimintatulot	12 064		12 064	9 857	81,7	-2 207	11 424	-13,7
Toimintamenot	-68 939	-933	-69 872	-69 925	100,1	-53	-68 562	2,0
Toimintakate	-56 875	-933	-57 808	-60 068	103,9	-2 260	-57 139	5,1
Suunnitelmapoistot	-300		-300				-8	-100,0
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	363,0		363,0	368,8	101,6	5,8	368,8	

Olellaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Vuosi 2020 osoittautui erittäin haastavaksi ja poikkeukselliseksi sosiaali- ja terveystaloudessa koronapandemian vuoksi. Tulosten ja menojen ennustaminen koronapandemian tuomien hyvin äkillisten muutosten vuoksi osoittautui mahdottomaksi. Erikoissairaanhoidon käytöstä ja kustannuksista ei vuoden aikana saatu ennusteita lainkaan.

Toimintamenot toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti, siitäkin huolimatta, että koronapandemia lisäsi ja aiheutti uusia kustannuksia. Koronatestaukset pelkästään lisäsivät kustannuksia 1,2 milj. euroa, lisäksi mm. henkilöstön lisätarve ja suojavarusteiden hankinta sekä koronaan liittyvät erityisjärjestelyt lisäsivät kustannuksia.

Erikoissairaanhoidosta tammikuussa 2021 tulleiden lisälaskujen vuoksi erikoissairaanhoidon ylitti noin 1 milj. euroa kunnan talousarvion varaaman määrärahan. Tässä yhteydessä on kuitenkin hyvä huomioda, että kunta varasi talousarvioon vajaa 1 milj. euroa vähemmän kuin mitä HUS kunnalle palvelusuunnitelmassa 2020 esitti.

Toimintatulot alittuivat 2,2 milj. euroa, tulovajaus johtui moninaisten koronatoimien ja -rajoitusten seurauksena saamatta jääneistä asiakasmaksutuloista, maahanmuuttopalveluiden supistumisesta ja perheryhmäkodin lakkauttamisesta sekä tehostetussa palveluasumisessa vuokrien perinnässä tapahtuneista muutoksista.

Valtuusto myönsi kokouksessaan 7.12. 2020 sosiaali- terveydenhuollon käyttötalouteen 0,95 milj. euron lisämäärärahan. Elokuun tilanteen perusteella tehty ennuste sisälsi oletuksen, että kesän kokemuksen perusteella koronatilanne normalisoituu syksyn aikana. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, vaan poikkeustoimet jatkuivat kuukausi kerrallaan vuoden loppuun asti.

Lisämäärärahaan ei sisällynyt ennustetta erikoissairaanhoidon mahdollisesta lisämäärärahatarpeesta. Erikoissairaanhoidosta todettiin osavuosikatsauksessa 31.8. ainoastaan, että erikoissairaanhoidon ylityksen arvioidaan asettuvan 0-2milj. euron haarukkaan.

Sosiaali- ja terveysosastolla onnistuttiin erittäin poikkeuksellisesta vuodesta huolimatta toteuttamaan lähes kaikki valtuuston osastolle linjaamista sitovista tavoitteista.

Tulosyksiköiden ikävakioidut tunnusluvut saadaan Kuntaliiton "Keskisuurten kuntien sosiaali- ja terveystoimen kustannukset vuonna 2020-raportista, joka valmistuu loppu kevästä 2021. Vuoden 2019 kustannusvertailuissa Sipoon sosiaali- ja terveystoimen ikävakioidut kokonaiskustannukset 3 228 (euroa/asukas) olivat vertailukuntien edullisimmat.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi ja selonteko

Vuosi 2020 osoittautui erittäin poikkeukselliseksi vuodeksi koronaepidemian vuoksi. Nopeasti vaihtelevat tilanteet ovat edellyttäneet henkilöstöltä, esimiehiltä ja johdolta joustavuutta ja nopeaa reagoitakykyä. Tilapäisiä toimintatapoja on otettu käyttöön ja tehtäviä on jouduttu voimakkaasti priorisoimaan. Pääpaino tekemisessä on ollut koronatilanteen mahdollisimman hyvässä hoitamisessa mikä on vaikuttanut supistavasti ja jopa kokonaan keskeyttänyt sosiaali- terveystoimen palveluita ja varsinkin ennaltaehkäiseviä palveluita.

Kunnan väestönkasvu ja -vaihtuvuus, kuntalaisten ikääntyminen sekä muuttoliikkeeseen liittyvät sosiaaliset ilmiöt lisäsivät sosiaali- ja terveystoimen kysyntää samanaikaisesti koronatehtävien kanssa. Henkilöstöä kuormitti syntyvä hoito- ja palveluvelka, lisääntyvät asiakasmäärät, haasteellisemmat asiakasongelmat ja koronan tuoma lisäkuormitus, jotka yhdessä loivat tilanteen, ettei kuntalaisia voitu auttaa tai tarjota palveluja toivotulla tavoin. Oma vaikutuksensa tilanteeseen oli myös pahenevilla rekrytointihaasteilla. Sijaisten saaminen ja virkojen/toimien täyttäminen tietyillä ammattialoilla on lähes mahdotonta. Muodostuva hoito- ja palveluvelka tulevat kuormittamaan järjestelmää ja lisäämään kustannuksia vielä vuosien ajan.

Arvio tulevasta kehityksestä

Kunnassa jatkuva väestön kasvu lisää, kasvukunnille tyypilliseen tapaan, sosiaali- ja terveystoimen kysyntää. Tämä edellyttää jatkuvan parantamisen ja toiminnan tehostamisen lisäksi mm. voimavarojen ja osaamisen vahvistamista eriarvoisuuden ja syrjäytymisen sekä terveyserojen kasvun ehkäisemiseksi.

Sote- ja pelastustoimen uudistukseen liittyvä Itäisen Uudenmaan hyvinvointialueen valmistelu on käynnissä ja jatkuu vuosina 2021-2022, tavoitteena sote-palveluiden ja rahoituksen siirtyminen hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta.

Tulosyksikkö: Hallinto ja talous

VASTUUHENKILÖ: Sosiaali- ja terveystoimen johtaja

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2020	TA muutos 2020	TA + Muutos 2020	Toteuma 2020	Tot-%	Poikkeama	Toteuma 2019	Muutos-% 19/20
Toimintatulot	400		400	0		-400		
Toimintamenot	-750	10	-740	-953	128,8	-213	-598	59,5
Toimintakate	-350	10	-340	-953	280,4	-613	-598	59,4
Suunnitelmapoistot								
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	10,0		10,0	9,3	93,0	-0,7	9,3	

Toiminta-ajatus

Kehittää ja uudistaa sosiaali- ja terveystoimen strategiat ja tavoitelähtöisesti. Seurata ja arvioida sosiaali- ja terveystoimen vaikuttavuutta, jotta ne mahdollisimman hyvin vastaavat kuntalaisten muuttuvia tarpeita. Johtaa toimintaa ennakoivasti tietoon perustuen ja huolehtia palveluiden kustannustehokkuudesta ja talouden seurannasta.

Olellaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Asiakaspalautteita seurattiin säännöllisesti ja asiakastytyväisyys ts. tyytyväisiä ja erittäin tyytyväisiä oli noin 89 % palautteen antaneista asiakkaista. Palautteiden määrät romahtivat koronapandemian alkamisen jälkeen.

Kustannusvertailun tulokset (2019) olivat asetettujen tavoitteiden mukaisia, vuoden 2020 osalta tulokset saadaan vuoden 2021 kevään aikana.

Arvio tulevasta kehityksestä

Sosiaali- ja terveysosaston hallinto ja talous osallistuu aktiivisesti Talous- ja hallinto-osaston kanssa kunnan talous- ja hallintopalveluiden kehittämiseen sekä meneillään olevaan itäisen Uudenmaan hyvinvointialueen valmisteluun.

Tuloyksikkö: Lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukeminen sekä lapsiperheiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

VASTUUHENKILÖ: Palvelujohtaja

Toiminta-ajatus

Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden (LNP) toiminta-ajatuksena on edistää kunnan lasten, nuorten ja lapsiperheiden terveyttä ja hyvinvointia tarjoten oikea-aikaisia ja vaikuttavia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja painottaen ennaltaehkäisyä ja varhaista tukea.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2020	TA muutos 2020	TA + Muutos 2020	Toteuma 2020	Tot-%	Poikkeama	Toteuma 2019	Muutos-% 19/20
Toimintatulot	692		692	659	95,2	-34	1 606	-59,0
Toimintamenot	-6 721	10	-6 711	-6 353	94,7	358	-6 467	-1,8
Toimintakate	-6 028	10	-6 018	-5 694	94,6	325	-4 861	17,1
Suunnitelmapoistot								
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	60,0		60,0	58,3	97,2	-1,7	58,3	

Olennaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Lasten, nuorten ja perheiden (LNP) palvelujen toimintakate alittui 0,033 milj. euroa. Menot alittuivat 0,379 milj. eurolla ja tulot alittuivat 0,033 milj. euroa.

Menojen alitus johtui mm. ostopalvelujen arvioitua vähäisemmästä käytöstä koronan aikana, jolloin lapsiperheet mm. kieltäytyivät ottamasta vastaan ulkopuolisten perheille tarjoamia palveluja. Moni suunniteltu palveluprosessi siirtyi myöhempään ajankohtaan, jopa seuraavalle vuodelle. Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen työntekijäresurssit olivat tehokkaassa käytössä hyvän lähijohtamisen ja palveluprosessien selkeyttämistyön ansiosta. Henkilöstön poissaolot vähenivät edellisestä vuodesta selvästi. (lukuja?)

Koronatartuntojen jäljitystyön vuoksi huomattava osa terveysneuvonnan terveydenhoitajista oli siirretty tartuntatautiselvitystyöhön valtaosan vuotta 2020. Tartuntatautiselvitystiimin perustaminen, työn koordinointi sekä lähijohtaminen vei ainoalta esimieheltä paljon resursseja. Tartuntaselvitystyöhön käytettiin terveysneuvonnasta lähes 1200 työtuntia. Terveysneuvonnan henkilöstön ollessa siirrettynä tartuntaselvitystehtäviin, kouluterveydenhoitoon kuuluvia tehtäviä jouduttiin supistamaan ja siirtämään eteenpäin. Äitiys- ja lastenneuvolatyössä karsittiin kotikäyntejä ja priorisoitiin riski- ja erityistä tukea vaativat asiakkaat. Neuvolan perhetyössä oli keväällä ja kesällä jaksoja, jolloin palveluja tarjottiin ainoastaan erittäin rajallisesti. Loppuvuodesta oli selkeästi havaittavissa, että erityisesti vastasyntyneiden ja pienten lasten perheissä oli suuri tarve neuvolan perhetyölle, ryhmämuotoisten palvelujen ollessa tauolla.

Lapsiperheiden sosiaalipalveluissa koordinoitiin ja toteutettiin Korona-kevään aikana kokonaan uusia lapsiperheille tarkoitettuja tukimuotoja, kuten kotona olevien lasten ulkoilupalvelu. 100 perhettä, 159 lasta ulkoili ohjatusti lapsiperheiden sosiaalipalvelujen- ja varhaiskasvatuksen henkilöstön johdolla. Yhteensä tarjottiin 595 ulkoilutuskertaa 10 viikon aikana. Lisäksi käynnistettiin lapsiperheiden ulkokahvilatoiminta yhteistyössä järjestöjen kanssa tavoitteena vertaistuen ja sosiaaliohjauksen tarjoaminen. Myös vähävaraisten hengityssuojainten pakkaaminen ja jakelu osoitettiin tämän työyksikön hoidettavaksi.

Sipoon sähköinen perhekeskus KaikkiAllaSipooSibbo yhteistyössä järjestöjen ja seurakuntien kanssa valmistui ja löysi asiakaskuntansa. Sähköisen perhekeskuksen kävijämäärät nousivat loppuvuodesta noin 200 kävijään kuukaudessa, Koronavuoden poikkeustilanteesta huolimatta.

Nuorten ennaltaehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö (NUOVO) käynnistyi yhteistyössä yksityisen palveluntuottajan kanssa ja tavoitti ensimmäisenä pilottivuotena 83 nuorta. Nuoret tapasivat keskimäärin NUOVO:n henkilöstöä 9 kertaa. Ainoastaan 5 nuorta ei kiinnittynyt NUOVO-työskentelyyn.

Lastensuojelu- ja huoli-ilmoitusten käsittelyajoissa on tänä vuonna pysytty yhtä seurantajaksoa lukuun ottamatta. Lastensuojelu- ja huoli-ilmoitusmäärät olivat selvästi edellistä vuotta pienemmät, mutta myös vahvistettu lähijohtaminen lapsiperheiden sosiaalityössä on vaikuttanut positiivisesti edellä mainittuun muutokseen.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2020

Arvio tulevasta kehityksestä

Huonosti voivien ja erilaisissa riskiryhmissä olevien lasten, nuorten ja perheiden määrän ja palvelujen tarpeen ennustetaan kasvavan Korona-poikkeustilanteen vuoksi ja/tai viimeistään silloin, kun perheet uskaltavat taas hakea apua ja tukea. Ottaen huomioon, että "Baby-treffeissä" ja muissa matalan kynnyksen perheiden tuki- ja kohtaamispaikoissa on edellisenä vuonna vastaanotettu ja tavattu erittäin suuria asiakasmääriä, on hyvin todennäköistä, että näiden tukien puuttumisella on seuraamuksia. Ylipäänsä on todettava, että mittavalla resurssien siirrolla terveysneuvonnasta tartuntatautiselvitystyöhön on lasten, nuorten ja perheiden palveluissa seuraamuksia tulevana vuosina.

Perheoikeudellisten palvelujen siirtyminen Porvooseen osaksi Itä-Uudenmaan perheoikeudellista yksikköä vaikuttaa lastenvalvojapalveluiden saatavuuteen lähipalveluna. Toisaalta se turvaa laadukkaiden palvelujen saannin vähemmän haavoittuvassa toimintaympäristössä kuin tähän asti, jolloin ainoastaan yksi ammattilainen on tarjonnut em. palvelut.

Koronapandemian myötä lisääntynyt työmäärä ja hoitovelka sekä samanaikaisesti kunnan kasvuun- ja kehitykseen liittyvät suuret hallinnolliset muutos- ja kehittämistehtävät sekä itäisen Uudenmaan hyvinvointialueen valmistelu, ilman näihin ositettua lisäresurssointia, aiheuttavat suurta henkilöstökuormitusta ja uhkaavat henkilöstön hyvinvointia.

Tulosyksikkö: Työikäisen väestön toimintaedellytysten vahvistaminen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

VASTUUHENKILÖ: Johtava lääkäri

Toiminta-ajatus

Työikäisten palveluiden toiminta-ajatuksena on edistää työssä olevien kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä, ennaltaehkäistä sairauksia ja syrjäytymistä sekä vastata kaikkien ikäryhmien

sairaanhoidosta. Työkäisten palveluiden vastuulla on myös maahanmuuttajapalvelut, joiden kautta tuetaan maahanmuuttajien kotoutumista ja autetaan heitä saamaan tarvitsemansa palvelut. Kaikissa palveluissa aktivoidaan kuntalaisten omia voimavaroja oman terveytensä ja hyvinvointinsa hoitoon ja tuetaan heitä oman elämänsä hallinnassa. Palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti, joustavasti ja vaikuttavasti, moniammatillista työtettä ja ennaltaehkäisyä painottaen.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2020	TA muutos 2020	TA + Muutos 2020	Toteuma 2020	Tot-%	Poikkeama	Toteuma 2019	Muutos-% 19/20
Toimintatulot	4 138		4 138	2 915	70,4	-1 223	3 307	-11,9
Toimintamenot	-37 892	-940	-38 832	-39 874	102,7	-1 043	-38 946	2,4
Toimintakate	-33 753	-940	-34 693	-36 959	106,5	-2 266	-35 638	3,7
Suunnitelmapoistot							-5	
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	119,0		119,0	133,6		14,6	133,4	0,1
Erikoissairaanhoito								
Toimintatulot								
Toimintamenot	-21 898	-950	-22 848	-22 877	100,1	-29	-22 604	1,2
Toimintakate	-21 898	-950	-22 848	-22 877	100,1	-29	-22 604	1,2

Olellaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Koronaepidemia vaikutti voimakkaasti työkäisten palveluiden taloudelliseen toteumaan vuonna 2020 ja vaikutus näkyi sekä menoissa että tuloissa. Työkäisten palveluiden menot ylittivät talousarvion 1,0 miljoonalla eurolla. Kun tulot samanaikaisesti jäivät 1,2 milj. euroa alle budjetoidun, johti tämä vajaan 2,3 miljoonan euron ylitykseen toimintakatteessa.

Kustannuspaikoista selkein talousarvioylitys näkyi erikoissairaanhoidossa, jossa talousarvio ylittyi 1 milj. eurolla. Ylitys ei johtunut erikoissairaanhoidon suunniteltua runsaammasta käytöstä, vaan merkittävin syy oli Sipoon osuus HUSin koronaepidemian aiheuttaman alijäämän sekä varmuusvaraston arvon alaskirjauksen kattamisessa. On syytä huomioida, että HUSia varten talousarviossa vuodelle 2020 oli vajaa 1 milj. euroa vähemmän kuin mitä HUS esitti kunnalle palvelusuunnitelmassaan.

Muiden kustannuspaikkojen menoylitykset olivat selkeästi vähäisempiä. Avosairaanhoidossa menot ylittivät talousarvionsa 0,3 miljoonalla eurolla, johtuen koronaepidemian aiheuttamista lisäkustannuksista, kuten koronatestauskustannuksista, koronasuojusvälinekustannuksista, tilapäisen lisähenkilöstön palkkakustannuksista sekä lisääntyneistä ylityö-, ilt- ja viikonloppukorvauksista. Esim. jo koronatestauksista aiheutui vuonna 2020 avosairaanhoidolle yli 1,2 milj. euron kustannukset. Terveyskeskuksen sairaalaosaston menot olivat 0,25 milj. euroa yli talousarvion, johtuen osittain koronaepidemiaan liittyvistä kustannuksista ja osittain sairauslomasijaisten palkkakustannuksista.

Vastaavasti muutamalla kustannuspaikalla menot jäivät alle talousarvion. Maahanmuuttajapalveluiden menot alittivat talousarvion 0,27 milj. eurolla johtuen perheryhmäkodin toiminnan supistumisesta ja lakkauttamisesta, mikä vastaavasti vähensi myös ELY:ltä saatuja korvauksia. Suun terveydenhuollon menot alittivat talousarvion 0,15 milj. eurolla. Kun erikoissairaanhoidon menoylitys lasketaan pois, olivat työkäisten palveluiden menot melko tarkasti talousarviossa.

Vuodelle 2020 oli ominaista merkittävä tulovaje verrattuna talousarvioon. Työkäisten palveluissa asiakasmaksukertymä alitti merkittävästi talousarvion mm. avosairaanhoidossa (0,23 milj. euroa), suun terveydenhuollossa (0,34 milj. euroa) ja terveyskeskussairaalassa (0,1 milj. euroa). Tämä johtui selvästi koronaepidemian aiheuttamasta vastaanottokäyntien ja hoitoon hakeutumisen vähenemisestä maaliskuusta 2020 lähtien, kun työntekijöitä jouduttiin siirtämään muihin koronaan liittyviin tehtäviin ja kiireettömiä vastaanottopalveluja ajamaan alas. Lisäksi tulokertymä jäi alle budjetoidun myös maahanmuuttajapalveluissa, jossa valtion maksamat korvaukset jäivät 0,38 milj. euroa alle budjetoidun. Suurin syy tähän on, että ELY ei ole viime vuosina tarjonnut kiintiöpakolaisia Sipoolle. Lisäksi perheryhmäkodin toiminnan supistaminen asukkaiden vähentyessä alensi ELY:n korvauksia samassa

suhteessa vähentyneiden kustannusten kanssa. Päihde- ja mielenterveysasiakkaiden asumispalveluissa tulot jäivät 0,18 milj. euroa alle talousarvion johtuen vuorien laskutustavan muutoksesta.

Koronaepidemia rasitti paitsi taloudellisesti työikäisten palveluja myös toiminnallisesti vuoden 2020 aikana. Moni työntekijä joutui opettelemaan uusia työmenetelmiä tai täysin uusia työtehtäviä, monille kertyi ylityötä ja sekä kertyneitä ylityöttunteja että lomapäiviä oli vaikea saada pidettyä. Tämä muodostaa riskin työhyvinvoinnille sekä lyhyellä että pidemmällä tähtäimellä.

Söderkullan terveysasema jouduttiin keväällä 2020 sulkemaan vakavien sisäilmaongelmien takia, eikä tilojen korjaamista enää katsottu tarkoituksenmukaiseksi. Vanhan terveysaseman korvaajaksi suunnitellaan Söderkullaan uutta sosiaali- ja terveysasemaa osana yksityistä rakennushanketta. Loppusyksystä 2020 suljettiin myös alaikäisten yksin tulleiden maahanmuuttajien perheryhmäkotit, kaikkien asukkaiden tultua täysi-ikäisiksi. Tämän myötä maahanmuuttajapalveluiden henkilöstömäärä pieneni huomattavasti.

Sipoon työttömyysluvut nousivat vuoden 2020 aikana koronaepidemian vaikutuksesta voimakkaasti, niin että joulukuussa 2020 työttömiä oli 10,6 % työvoimasta, kun luku joulukuussa 2019 oli 6,1 %. Tämä näkyi myös aikuissosiaalityössä asiakasmäärien nousuna.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2020

Arvio tulevasta kehityksestä

Koronaepidemian jatkuminen aiheuttaa edelleen voimakkaan rasitteen työikäisten palveluiden taloudelle ja samanaikaisesti myös henkilökunnan jaksamiselle. Ylimääräisiä kustannuksia tulee mm. koronatestauksesta, suojarusteista ja laajojen koronarokotusten aiheuttamasta lisähenkilöstötarpeesta. Henkilökunnan rasittuneisuuden pohjalta sairauspoissaolojen määrä saattaa nousta, aiheuttaen myös lisäkustannuksia sijaisten palkkojen muodossa.

Viime vuosien tapaan kunnan väestönkasvu lisää sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta, sekä hoidettavan väestön kasvun kautta että muuttoliikkeeseen liittyvien sosiaalisten ilmiöiden kautta. Työikäisten palveluissa tämä näkyy sekä terveyspalveluissa että aikuissosiaalityössä. Myös väestön ikääntyminen vaikuttaa työikäisten palveluihin kuuluvien sairaanhoidollisten ja kuntouttavien palveluiden tarpeeseen.

Erikoissairaanhoidon käyttö on viime vuosina kasvanut johtuen sekä väestönkasvusta että väestön ikääntymisestä. Koronaepidemian takia tämä palveluiden kasvu ei vuonna 2020 jatkunut yhtä selkeästi, mutta on odotettavissa, että erikoissairaanhoidon käytön ja siihen liittyvien kustannusten nousu nopeutuu uudestaan epidemian rauhoituttua. HUS:in työ kustannustehokkuuden parantamiseksi on aikaisemmin osittain kyennyt hillitsemään kustannusnousua, mutta vuonna 2020 koronaepidemia ja Apotin käyttöönotto huononsivat HUSin tehokkuutta. Erikoissairaanhoidon kustannusten hillintä tulee jatkossa olemaan yhä vaikeampaa väestön ikärakenteen muuttumisen takia. Erikoissairaanhoidon kustannuksissa Sipoon kokoisen kunnan kohdalla esiintyy myös satunnaisvaihtelua, josta voi seurata kalliita vuosia ja edullisempia vuosia.

Itä-Uudenmaan kunnat yrittävät yhdessä HUS:n kanssa kehittää palveluita erikoissairaanhoidon kustannusten hillitsemiseksi. Varsinaisen erikoissairaanhoidon tarvetta yritetään vähentää mm. perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välimaastossa olevilla yhteistoimintamalleilla. Myös Itä-Uudenmaan kuntien yhteinen ITUA-hanke pyrkii kehittämään kustannustehokkaita toimintatapoja sekä peruspalveluiden että erikoissairaanhoidoyhteistyön tehostamiseksi.

Tulosityksikkö: Ikäihmisten hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistäminen

VASTUUHENKILÖ: Ikääntyneiden palvelujohtaja

Toiminta-ajatus

Tulosityksikön toiminta-ajatuksena on neuvoa, tarjota ja tuottaa sipoolaisten ikääntyneiden ja vammaisten yksilöllisiin tarpeisiin monipuolisia ja vaikuttavia palveluita hyvän ja omannäköisen arjen sekä elämän tueksi. Toimintaperiaatteena on ikäihmisten ja vammaisten henkilöiden osallisuus heitä koskevissa asioissa sekä omien voimavarojen aktiiviseen hyödyntäminen.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2020	TA muutos 2020	TA + Muutos 2020	Toteuma 2020	Tot-%	Poikkeama	Toteuma 2019	Muutos-% 19/20
Toimintatulot	3 099		3 099	3 196	103,1	97	3 184	0,4
Toimintamenot	-20 097	10	-20 087	-19 634	97,7	453	-19 451	0,9
Toimintakate	-16 998	10	-16 988	-16 438	96,8	550	-16 267	1,1
Suunnitelmapoistot								
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	139,0		139,0	135,7	97,6	-3,3	135,9	-0,1

Olellaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Ikääntyneiden ja vammaisten palveluiden toimintakate alittui 0,06 milj. euroa, toimintakatteen ollessa 96,5 %. Tulosityksikön toimintamenot alittuivat 0,5 milj. eurolla johtuen pääasiassa toiminnan uudelleen organisoinnista koronaepidemian vuoksi. Toimintatuotot alittuivat vastaavasti 0,096 milj. euroa, johtuen mm. toimintojen sulkemisista ja näin ollen suunniteltuja asiakasmaksuja jäi saamatta. Korona vaikutti ikääntyneiden palveluissa erityisesti päivätoimintaan, joka oli suljettuna suuren osan vuotta.

Vammaispalveluiden lisääntyneeseen kodinmuutostyötarpeeseen vastattiin perustamalla esteettömyysasiantuntijan toimenkuva ja tämä mahdollistaa myös osaamisen jakamisen itäisellä Uudellamaalla. Erityisesti kasvava asiakkuusryhmä on kodin muutostyön asiakkuudet, tämä näkyy toimintakulujen kasvuna, toteumaprosentin ollessa 128 %. Vammaispalveluiden yhteistyötä itäisen Uudenmaan kanssa syvennettiin muutenkin vammaispalveluiden osalta. Korona vaikutti erityisesti vammaispalveluiden myöntämien kuljetuspalvelujen käyttöön ja päivätoimintaan osallistumiseen.

Kotihoidon osalta nähtävissä on erityisesti hoitotarvikkeiden kulujen nousu, mikä selittyy osittain sillä, että yhä pidempään ja yhä hoidollisempia ikääntyneitä hoidetaan kotona ja suojavarusteiden käytön lisääntymisenä. Toteumaprosentti vuonna 2020 oli 132 % ja menot tässä ylittyivät 0,4 milj. euroa.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2020

Arvio tulevasta kehityksestä

Kehitämme edelleen palveluiden laatua ja verkostoidumme laajasti muiden toimijoiden kanssa, erityisesti tällä hetkellä olemme aktiivisesti mukana itäisen Uudenmaan hyvinvointialueen valmisteluissa.

Kotikuntoutus on voimakkaassa kehityksessä kunnassamme edelleen ja tähän suunnataan enemmän resursseja. Tavoitteena on vastata voimakkaasti kasvavaan ikääntyneiden asukkaiden toimintakyvyn ylläpitämiseen. Geriatrisen kuntoutuksen kehittäminen kokonaisuudessaan on erityisen tärkeää tällä hetkellä. Vanhuspalvelulain uudistuksen tuomat hoitajamitoitukset tulee myöskin vaikuttamaan ikääntyneiden hoivan palveluihin hyvinkin paljon seuraavina vuosina.

Palveluohjaus- ja neuvontapiste Treffi piste on selkiyttänyt asiakasprosesseja ja tätä työtä jatketaan edelleen. Liikkuvien ja kynnyksettömien palveluiden kehittäminen on seuraava askel kehitystyössä ja näin voidaan ennaltaehkäistä entistä tehokkaammin raskaiden palveluiden tarvetta ikäihmisillä.

Työntekijöiden työssä jaksamisen parantaminen erilaisin keinoin ja pilottihankkein on tärkeää, sillä alueella on haastava saada rekrytoitua sijaisia, tällä keinoin pystytään vaikuttamaan myös kustannuksiin tehokkaasti.

Tulosityksikkö: Ruokapalvelut

VASTUUHENKILÖ: Ruokapalvelupäällikkö

Toiminta-ajatus

Ruokapalvelujen tehtävänä on tukea eri hallintokuntien ydintehtävän onnistumista tuottamalla ruokapalveluita Sivistysosastolle sekä Sosiaali- ja terveystieteiden osastolle. Tavoitteena ja lähtökohtana on tuottaa laadukkaita ateriapalveluita kaikille asiakasryhmille. Ruokapalvelu palvelee asiakkaita kaikissa elämänkaaren vaiheissa. Ruokapalvelun tulee olla maukasta ja laadukasta. Ruokapalvelut edistävät kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia noudattamalla eri asiakasryhmien ravintosuosituksia ja ohjaamalla terveellisten valintojen tekemiseen arjessa.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2020	TA muutos 2020	TA + Muutos 2020	Toteuma 2020	Tot-%	Poikkeama	Toteuma 2019	Muutos-% 19/20
Toimintatulot	3 734		3 734	3 087	82,7	-647	3 326	-7,2
Toimintamenot	-3 480	-23	-3 503	-3 111	88,8	392	-3 101	0,3
Toimintakate	254	-23	231	-24	-10,3	-255	225	-110,6
Suunnitelmapoistot							-3	-100,0
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	35,0		35,0	31,9	91,1	-3,1	31,9	

Olellaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Ruokapalvelujen tulos jäi niukasti negatiiviseksi. Menot alittuivat 0,4 milj. euroa ja tulot jäivät 0,65 milj. euroa alle suunnitellun.

Koronaepidemiasta aiheutuneista syistä tulot ja menot jäivät arvioitua pienemmiksi. Keväällä 2020 koulut olivat pitkään suljettuina ja päiväkodeissa oli vähän ruokailijoita. Syyslukukaudella koululaisia oli eripituisia jaksoja karanteenissa. Myös henkilöstöruokailusta saadut tulot jäivät hyvin vähäisiksi, työntekijöiden siirryttyä etätöihin.

Henkilöstö- ja elintarvikekuluissa syntyi säästöä 0,565 milj. euroa. Vastaavasti sisäiset vuokrat ylittivät 0,172 milj. euroa.

Keväällä Koronasta aiheutuvan etäopetusjakson alettua ruokapalvelusta siirtyi heti kahdeksan henkilöä kahdeksaksi viikoksi muihin sotien tehtäviin. Suurin osa siirtyi ikääntyneiden palveluihin auttamaan ruokailussa, sekä myös akuutti- ja kuntoutusosastolle. Keittiötyöhön jääneet valmistivat päiväkodeille ruokaa sekä valmistivat ja pakkasivat kotiin haettavia lounasruokia. Kevään etäopiskelujakson aikana ruokapalvelu valmistui ja pakkasi noin 18 000 yksittäispakattua annosta kotiin haettavaa ruokaa. Näiden lisäksi käytössä oli valmiita einesaterioita. Apua kotiaterioiden jakeluun saatiin sivistysosaston työntekijöiltä.

Nikkilä koulukeskuksen keittiön saneeraus käynnistyi.

Sipoonlahden koulun lisäosa valmistui ja sen myötä uusi tarjoilutila linjastoineen saatiin käyttöön. Keittiö toimii väliaikaisesti valmistuskeittiönä, sillä aikaa kun Nikkilän koulukeskuksen keittiötä saneerataan.

Pohjois-Sipoossa kahden koulun ja kahden päiväkodin keittiöt saneerattiin kuumennuskeittiöiksi.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2020

Arvio tulevasta kehityksestä

Vuoden 2021 aikana kaikki loput kunnan jakelukeittiöt, joista on tarkoitus tehdä kuumennus-keittiöitä, saneerataan ja ne siirtyvät cook & chill toimintatapaan. Tämän jälkeen koko kunnassa on siirrytty Cook&Chill toimintamalliin kaikissa niissä keittiöissä, joissa se on ollut mahdollista. Molemmassa valmistuskeittiöissä on nyt käytössä yhtenevät ruokaohjeet.

Nikkilän koulukeskuksen keittiön saneeraus valmistuu ja siirtyy syksyllä 2021 tuottamaan vain kylmää ruokaa. Sieltä toimitetaan ruokaa Nikkilän sydämen sekä Sipoonlahden koulun oppilaille ja henkilökunnalle, yhteensä noin 2300 annosta/pv.

Puistoruokailu käynnistyy kesällä 2021.

Vuoden 2021 alusta koulujen keittiöissä otettu käyttöön digitaalinen biojätteen seuranta.